

Opgave 1 Massamedia: de invloed van gaming

Bij deze opgave hoort tekst 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Ouders en opvoeders maken zich zorgen over de invloed die games zouden hebben op de Nederlandse jeugd. Jongeren zouden vereenzamen achter de computer, ze zouden hun sociale vaardigheden niet ontwikkelen, ze zouden er dik van worden en van al het geweld dat ze meemaken in hun virtuele wereld zouden ze zelf ook gewelddadig worden. Ook in de politiek wordt er gesproken over de mogelijk negatieve gevolgen van games, tot op Europees niveau toe. Sommige deskundigen schrijven games juist een positieve rol toe.

Lees tekst 1.

In de media wordt er vooral aandacht besteed aan de negatieve aspecten van gaming. De manier waarop een onderwerp zoals gaming in de mediaberichtgeving wordt gepresenteerd en geïnterpreteerd, kan volgens wetenschappers invloed hebben op de manier waarop we over dit onderwerp denken.

- 1p **1** Met welk begrip wordt aangeduid dat een onderwerp in de media vanuit een bepaald perspectief wordt gebracht?

Gewelddadige games hebben volgens onderzoeker Pleysier in het algemeen geen langdurige negatieve invloed. Wetenschappers stellen echter ook dat bepaalde groepen op de lange termijn wel degelijk door deze games beïnvloed (kunnen) worden.

- 3p **2** Op welke theorie over de invloed van media kan deze uitspraak gebaseerd zijn? Leg uit wat deze theorie inhoudt.

Zie de regels 17 tot en met 50 van tekst 1.

- 2p **3** Welke twee functies voor het individu van de media herken je in tekst 1 als het over het spelen van games gaat? Geef bij iedere functie een passend citaat uit deze tekst.

Opgave 1 Massamedia: de invloed van gaming

tekst 1

“Gewelddadige computergames hebben geen effect op jongeren”

Korte metten maken met de geldende clichés over gaming en de basis leggen voor een brede, maatschappelijke discussie over het fenomeen. Dat
5 doel had het Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoeken voor ogen met de studie ‘Game on’.

“Het maatschappelijke en politieke
10 debat concentreert zich op de mogelijke negatieve gevolgen van gewelddadige spelletjes. Niemand kijkt of gaming ook positieve effecten heeft”, vertelt onderzoekscoördinator
15 Stef Steyaert.

Geen nerds

Gewelddadige games hebben geen langdurige negatieve invloed op spelers, zo blijkt. “Spelers blijven na
20 het gamen hoogstens een kwartier geagiteerd. Daarna verdwijnt elk effect”, aldus onderzoeker Stefaan Pleysier. Nog een stereotype dat eraan moet geloven is dat van de asociale
25 vereenzaamde achter zijn computer-

scherm. “Spelers ontmoeten elkaar op het internet via online games zoals World of Warcraft, en komen samen op zogenaamde LAN-party’s¹⁾”, beschrijft
30 Pleysier. “Zo ontstaat een hele nieuwe vorm van sociale netwerken.”

“Natuurlijk mogen we de risico’s niet uit het oog verliezen. Cyberpesten en virtueel geweld bestaan, en dat
35 moeten we tegengaan.” Maar volgens de onderzoekers halen de positieve aspecten de bovenhand. “Ze scherpen de coördinatie aan, bevorderen de talenkennis en leren jongeren omgaan
40 met het uitvoeren van verschillende taken op hetzelfde moment”, luidt het.

Dat wil niet zeggen dat elke school zich een batterij Playstations of pc’s moet aanschaffen. “De leerboeken
45 mogen zeker niet de kast in. Laten we voorzichtig zijn met het invoeren van spelletjes in de klas. Zowel leerkrachten als leerlingen moeten weten waar ze mee bezig zijn. Meer onderzoek is absoluut noodzakelijk.” (...)

*naar: Jan Martynowski, 8 februari 2008
<http://www.gva.be/games/nieuws/>*

noot 1 LAN staat voor Local Area Network, een netwerk dat computers met elkaar verbindt. Een LAN-party is een bijeenkomst waarbij meerdere personen via dit netwerk games tegen elkaar spelen.

Opgave 2 Massamedia: Vernieuwing van de publieke omroep?

Bij deze opgave horen de teksten 2 en 3 uit het bronnenboekje.

Inleiding

De publieke omroep staat onder druk. Critici beweren dat de publieke omroep verouderd is, niet pluriform genoeg is en nog op de verzuilde samenleving gebaseerd is. Bieden nieuwe omroepen een oplossing om het bestel te vernieuwen? Minister Plasterk besloot op 4 november 2009 dat twee nieuwe omroepen voldoen aan de eisen om in 2010 tot het bestel te kunnen worden toegelaten. Eén van deze is PowNed die zegt een “geluid te willen brengen dat op dit moment in Hilversum ontbreekt”.

Lees de regels 1 tot en met 13 van tekst 2.

In de tijd van verzuiling werd de identiteit van een omroep duidelijk bepaald door het vertegenwoordigen van één van de **vier** maatschappelijke stromingen waaruit de maatschappij in die tijd bestond.

- 3p **4** Welke vier maatschappelijke stromingen waren dat? Geef per stroming aan welke (ledengebonden) omroep daarbij hoorde.

Lees de regels 13 tot en met 37 van tekst 2.

In bovenstaande regels wordt de vraag gesteld, of de maatschappij niet langer ingedeeld moet worden op basis van ‘maatschappelijke stroming’, maar eerder op basis van levensstijl.

Naast ontzuiling speelt hier ook een andere sociaal-culturele ontwikkeling een rol.

- 2p **5** Welke andere sociaal-culturele ontwikkeling in de samenleving herken je in de tekst? Geef ook het hierbij behorende citaat.

De omroepen moeten een eigen identiteit vertegenwoordigen. Al eerder werd deze identiteitseis ruimer uitgelegd: in de jaren zestig en zeventig werden twee omroepen toegelaten tot het publieke bestel die niet gebonden waren aan een verzuilde achterban.

- 4p **6** Leg aan de hand van de doelgroep van de TROS uit, dat deze omroep mede heeft bijgedragen aan het proces van ontzuiling.
Leg vervolgens uit welk gevolg dit had voor de programma’s van de overige publieke omroepen.

Lees de regels 38 tot en met 53 van tekst 2.

Naast ontzuiling is het omroepbestel minder pluriform geworden door een grotere marktgerichtheid.

1p 7 Noem een sociaal-economische reden voor de “jacht op de kijkcijfers”.

Voor de pers is er veel minder overheidsregelgeving om de pluriformiteit te stimuleren dan voor de publieke omroep.

1p 8 Waarom is de overheidsbemoediging met de pers minder dan bij de publieke omroep?

De overheidsbemoediging met de pers is minder, omdat

A de pers al grotendeels betaald wordt uit publieke middelen.

B de pers gebaseerd is op de vrije ondernemingswijze productie.

C dit in het redactiestatuut verboden wordt.

D er anders nog meer kranten gaan fuseren en er te weinig overblijven.

Volgens het hoofd van de publieke omroep zouden actualiteitenrubrieken als Nova en Netwerk zich te weinig profileren en daardoor te weinig van elkaar verschillen.

Een actualiteitenrubriek kan op verschillende manieren een bepaalde kleuring geven aan een onderwerp. Bijvoorbeeld door het geven van een ander commentaar bij dat onderwerp.

2p 9 Geef twee andere manieren waarop twee actualiteitenrubrieken op de televisie verschillende ‘kleuring’ kunnen geven aan één en hetzelfde onderwerp.

Lees tekst 3.

PowNed (van GeenStijl) en Wakker Nederland (van de Telegraaf) behaalden als enige van de nieuwe omroepen het vereiste ledental.

Minister Plasterk moest beslissen of beide kandidaat-omroepen voldoen aan de (andere) eisen van de Mediawet en passen binnen de doelstellingen van het mediabeleid.

Op zijn website prijst PowNed zichzelf aan en geeft hierbij een beschrijving van zichzelf met argumenten om toegelaten te worden als nieuwe omroep.

4p 10 Welke twee argumenten van PowNed uit de tekst sluiten aan bij de uitgangspunten van het mediabeleid?

Geef bij elk argument het betreffende citaat en het erbij passende uitgangspunt.

Zie de regels 49 tot en met 64 van tekst 3.

2p 11 Leg uit dat in deze tekst een voorbeeld van ‘technologische convergentie’ van de media te herkennen is.

In de akte van oprichting spreekt PowNed van de *community-based* aanpak van PowNed: “een interactieve deelname van de doelgroep die zich niet beperkt tot het consumeren van informatie, maar die zelf informatie verzamelt, verspreidt en controleert”. Deze “nieuwsgrazers” zijn dan wel aangewezen op zichzelf om te oordelen welke informatie betrouwbaar genoeg is. De beroepsjournalist heeft hiervoor een aantal journalistieke normen leren hanteren.

2p 12 Geef twee journalistieke kwaliteitsnormen waarmee de “nieuwsgrazers” het zelf verzamelde nieuws op betrouwbaarheid kunnen toetsen.

Opgave 2 Massamedia: Vernieuwing van de publieke omroep?

tekst 2

Bestel schreeuwt om profilering

In Hilversum worden vandaag de leden van alle omroepen geteld. Sommige nieuwe omroepen halen de eerste drempel. Geven zij het publieke bestel 5 zijn pluriformiteit weer terug? (...) De verenigingen moeten in ieder geval 50.000 leden hebben en een maatschappelijke stroming vertegenwoordigen (...). In het verzuilde Nederland 10 van weleer was dat redelijk eenvoudig: de samenleving was op te delen in vier levensbeschouwelijke / religieuze stromingen. (...) Sinds de ontzuiling is het begrip 'maatschappelijke stroming' 15 steeds minder duidelijk geworden. Het Commissariaat voor de Media, dat de aanvraag van nieuwe omroep-initiatieven mede beoordeelt, heeft er inmiddels geen eenduidige definitie 20 meer voor en beraadt zich op 'nieuwe modellen om de samenleving te categoriseren'. Een daarvan is het model van onderzoeksbureau Motivaction, dat onderscheid maakt op 25 basis van diverse levensstijlen die Nederlanders erop na houden: van wereldburgers tot mensen die zich richten op de eigen micro-omgeving.

Maar als er al sprake mocht zijn van 30 een stroming, dan is het volgende

dilemma dat mensen steeds minder geneigd zijn zich ergens bij aan te sluiten. Veel organisaties worstelen met dat probleem en ook media 35 ondervinden hier de gevolgen van. Denk aan de dalende abonneeverkoop bij dagbladen.

Dan is er de jacht op de kijkcijfers waardoor Hilversum steeds minder pluriform is geworden. Het bestel mag dan dusdanig zijn ingericht om te voorkomen dat de gemene deler wordt opgezocht, het tv-aanbod is juist algemener geworden. Wie ziet nog het 45 verschil tussen de programma's van omroep Max en die van de NCRV? De baas van de publieke omroep klaagt zelf bij herhaling over het gebrek aan profilering bij de actualiteitenrubrieken. 50 Hij ziet nauwelijks verschil tussen 'Nova' en 'Netwerk'. Op internet uiten Nederlanders al jaren hun ongenoegen over de eenzijdige programmering.

Het gevolg van dit gebrek aan 55 profilering is dat tien nieuwe omroepen werden opgericht door mensen die daarmee hun interesses en belangen beter aan bod willen laten komen.

naar: Jonathan Maas, Trouw van 1 april 2009

tekst 3

PowNed is er voor iedereen

- Het huidige publieke bestel is stuk. Een door babyboomers gebouwd bolwerk, op fundamenten die er niet meer zijn. Omroepen vertegenwoordigen niemand
- 5 meer, hooguit zichzelf. Hele groepen mensen (zeker onze achterban) voelen zich al lang niet meer thuis bij de publieken. Wij gaan breken, zodat er weer wat te bouwen valt.
- 10 PowNed is er voor alle Nederlanders. Dus ook voor jou! Maar in tegenstelling tot Hilversum gaan wij programma's maken waar de kijker op zit te wachten, niet wat programmamakers willen zien.
- 15 De nadruk zal liggen op nieuws, opinie, satire en entertainment. Maar dan zonder dat belerende opgeheven linker vingertje. Want PowNed mag dan geen politieke voorkeur hebben, wij gaan
- 20 straks wat graag op het links geslepen brilletje van Hilversum staan. Een dergelijk geluid ontbreekt op dit moment in Hilversum. Wie nu naar de publieke omroep kijkt, heeft regelmatig
- 25 het idee zich te moeten schamen voor zijn of haar opvattingen. Met PowNed zul je erachter komen dat je rechter-speaker ook geluid maakt. Een even-wichtiger programma-aanbod dus.
- 30 PowNed is bedoeld voor wat wij de netwerkgeneratie noemen. Actief lid van de informatiemaatschappij, veel verschillende media door elkaar
- 35 gebruiken. Altijd verbonden met internet (mobiel of niet) en met elkaar. Onze netwerken zijn grotendeels virtueel. De zichtbare cohesie is klein. Maar ze vormen een groep. Een groep van honderdduizenden, zo niet miljoenen
- 40 mensen. Een groep sterk verdeeld in politieke opvattingen, in smaak, in afkomst en levensbeschouwing. Toch zoeken ze elkaar dagelijks weer op. Want ze zijn de netwerkgeneratie. Ze
- 45 flokken samen op weblogs, op MSN en Hyves. Het is een groep die netwerkend en multitaskend opgroeit en nu al groter is dan de babyboomgeneratie.
- 50 Wij maken PowNed voor mensen die de hedendaagse televisie één grote herhaling en 'oude meuk' vinden. Discussies voeren ze niet door naar Randon Tien te kijken, maar door MEE te doen op een forum of weblog. Oh, en
- 55 komt er wel een keer iets leuks op televisie? Dan horen we dat via weblogs of de media. Of via een krabbel op Hyves. Uitzending gemist? Dan zien we dat toch wel op GeenStijl, Youtube of
- 60 Uitzending Gemist. PowNed streeft innovatieve oplossingen na die de verbinding gaan maken. Tussen de verschillende media en tussen de doelgroep en radio en TV.
- 65 Wij maken PowNed voor mensen, geïnteresseerd in nieuws en opinie. Het zijn nieuwsgrazers, ze halen hun nieuws uit de meest onmogelijke uit-
- 70 hoeken. Of het nu CNN is, dan wel de BBC, de regionale kranten/omroepen of de weblogs. Kortom, de nieuwsbehoefte is er wel, alleen wordt de netwerk-
- 75 generatie tot op heden niet goed aangesproken door de media. Ook wil de zender zich actief mengen in de politiek en zal er een politieke partij worden opgericht om aan de
- 80 verkiezingen mee te doen. Op deze manier mobiliseren we onze leden om politiek actief te worden.

naar: <http://www.powned.nl/>

Opgave 3 Politieke besluitvorming: Geen bont meer in Nederland?

Bij deze opgave horen figuur 1 en de teksten 4 tot en met 8 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Er is in Nederland al tientallen jaren een discussie gaande over het produceren en dragen van bont. In oktober 2008 is een wetsontwerp ingediend om de nertsfokkerijen in Nederland te verbieden; in mei 2009 viel een besluit hierover (tekst 4 en 5). Ook buiten het parlement is strijd gevoerd door diverse actiegroepen (tekst 6, 7a en 7b). De Europese Unie heeft inmiddels de handel in zehondenbont verboden (tekst 8).

Maak gebruik van figuur 1 uit het bronnenboekje.

In figuur 1 staat de zetelverdeling van mei 2009 van de Kamerfracties in de Tweede Kamer. De partijen zijn gekozen volgens het Nederlandse kiesstelsel van evenredige vertegenwoordiging.

- 2p **13** Welke kenmerken van het Nederlandse kiesstelsel zijn te herkennen in figuur 1? Noem er twee.

Lees de regels 1 tot en met 42 van tekst 4.

Van Velzen (SP) en Waalkens (PvdA) hebben in oktober 2008 een wetsvoorstel ingediend om de nertsfokkerijen te verbieden in 2018.

- 1p **14** Van welk recht heeft de Tweede Kamer gebruikgemaakt?

De ChristenUnie kan de voorstanders helpen aan een vereiste Kamermeerderheid. Je kunt in figuur 1 zien, dat ook de PVV in die positie is. Voor het aannemen van een wetsvoorstel is de steun van een Kamermeerderheid vereist. Meestal komt het verkrijgen van een Kamermeerderheid voor een wetsvoorstel op een andere manier tot stand.

- 2p **15** Waarin verschilt het vinden van een Kamermeerderheid voor dit wetsvoorstel met de gang van zaken bij de meeste wetten?

Het christelijke Kamerlid Cramer geeft een belangrijk argument voor confessionele partijen om voor een verbod op nertsfokkerijen te stemmen.

- 1p **16** Welk confessioneel uitgangspunt is te herkennen in de woorden van Cramer in de regels 11-29?

Lees verder de regels 43 tot en met 57.

Hoewel Cramer het dierenwelzijn een warm hart toedraagt, blijkt hij uiteindelijk een andere keuze te maken. Politieke partijen vervullen verschillende functies in het politieke besluitvormingsproces.

- 2p **17** Leg uit welke functie van politieke partijen is te herkennen in de regels 44-56.

Lees tekst 5.

Uiteindelijk wordt het wetsvoorstel door zes partijen, waaronder de PVV, in de Tweede Kamer aangenomen. Deze partijen behoren tot verschillende politieke stromingen. Bijvoorbeeld SP: socialisme.

- 3p **18** Koppel elk van de andere vijf partijen die voorgestemd hebben aan een politieke stroming.

De VVD is een van de partijen die tegen een verbod is.

- 2p **19** Voor welk belang komt de VVD hierbij op? Leg met een liberaal uitgangspunt uit dat de VVD voor dit belang opkomt.

Zie tekst 5.

De voorstanders willen een 'verbod op de pelsdierhouderij zonder financiële compensatie'. Je kunt de besluitvorming hierover beschrijven met behulp van het barrièremodel.

- 3p **20** Welke twee barrières zijn op 26 mei 2009 al genomen en welke barrière moet nog genomen worden om tot een verbod op de pelsdierhouderij in 2018 te komen? Licht je antwoord toe met behulp van gegevens uit tekst 5.

Lees tekst 6.

In Nederland zijn meer dan vier miljoen mensen lid van organisaties die zich inspannen voor dierenwelzijn. Dierenactivisten gaan volgens sommigen te ver in hun acties om hun doelen te bereiken. Anderen hebben begrip voor sommige acties, mits hierbij niet de grenzen van 'burgerlijke ongehoorzaamheid' worden overschreden.

- 3p **21** Beargumenteer aan welke voorwaarde(n) wel en aan welke voorwaarde(n) niet voldaan is om de vrijlating van 360 dieren een voorbeeld te kunnen noemen van burgerlijke ongehoorzaamheid. Betrek in je antwoord drie voorwaarden.

Lees de teksten 7a en 7b.

Je kunt pressiegroepen indelen en onderscheiden door het stellen van drie vragen. Eén daarvan is: hebben pressiegroepen een kortere of langere levensduur? Als je de Stichting 'Wakker Dier' en 'Respect voor Dieren' hierbij met elkaar vergelijkt, bestaat de eerste langer (tien jaar) dan de tweede (vijf jaar).

- 4p **22** Formuleer de twee andere vragen en geef daarbij de verschillen tussen 'Wakker Dier' en 'Respect voor Dieren' op basis van gegevens uit de tekst.

Lees tekst 8.

Voorstanders hopen dat ook het verbod op de pelsdierhouderij, net als onlangs het verbod op de handel in zeehondenbont, navolging krijgt in Europees verband. Het Europese verbod op zeehondenbont is in de eindfase van besluitvorming gekomen.

- 1p **23** Welk orgaan van de EU beslist samen met het Europees Parlement over het verbod van zeehondenbont?
- 2p **24** Leg uit waarom een verbod op de handel in zeehondenbont een aangelegenheid is van de EU. Betrek in je antwoord een hoofdtaak van de EU.

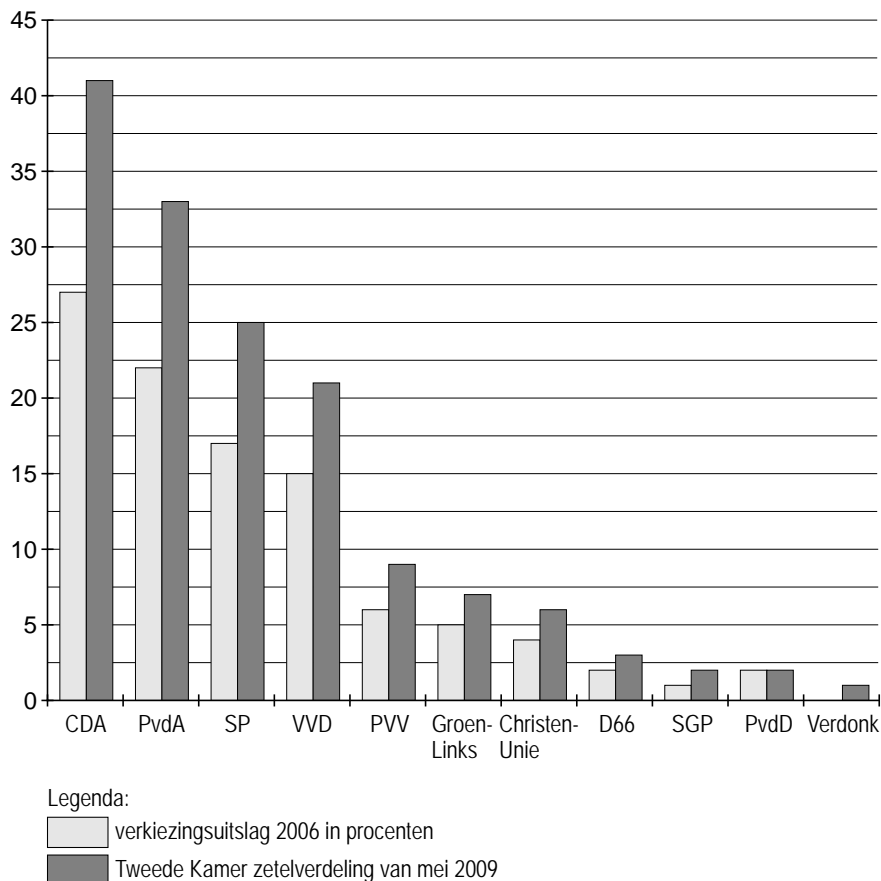
Het politieke vraagstuk van 'het al dan niet produceren van bont' (in Nederland of in de EU) kan worden geanalyseerd met behulp van de vier benaderingswijzen van het vak maatschappijwetenschappen, waaronder:

- de politiek-juridische benaderingswijze;
- de sociaal-economische benaderingswijze;
- de sociaal-culturele benaderingswijze.

- 4p **25** Kies hieruit twee benaderingswijzen. Formuleer bij elk van deze twee benaderingswijzen een voor dit vraagstuk relevante analysevraag. Geef op elk van beide analysevragen een kort antwoord op grond van de informatie uit een van de teksten.

Opgave 3 Politieke besluitvorming: Geen bont meer in Nederland?

figuur 1

tekst 4

Lot nerts wordt een Bijbels dilemma

REPORTAGE, Van onze verslaggeefster Kim van Keken

DEN HAAG - Het lot van de nerts is in de Tweede Kamer uitgemond in een Bijbels dilemma. De toekomst van het roofdier, blijkt donderdag, ligt in handen van de ChristenUnie. Die partij zal de doorslag geven: wordt de nertsenfokkerij in Nederland verboden of niet?

Dieren zijn levende schepsels, doceert het christelijke Kamerlid Cramer. 'We moeten zorgvuldig omgaan met Gods schepselen.' Hij houdt zijn eveneens

15 christelijke collega Van der Vlies (SGP) een zonde uit de Bijbel voor. Pronkzucht. 'Nertsenbont, is dat dan geen overbodige luxe?'

Roofdier

20 Cramer heeft er zichtbaar moeite mee. Want vele onderzoeken tonen aan dat een nerts een roofdier is. Het diertje, zo beredeneert het Kamerlid, hoort te leven in 'een groot en waterrijk gebied'. 'Gevangen zijn in een kooitje is in strijd met het karakter van het dier.' Hij voegt daaraan toe dat 'het

houden van nertsen voor alleen het velletje niet meer te rechtvaardigen is’.

30 Die opmerking wordt met grote opluchting ontvangen door Van Velzen (SP) en Waalkens (PvdA). Samen hebben de partijen een wetsvoorstel ingediend om de nertsenfokkerijen te

35 verbieden in 2018. GroenLinks, de Partij voor de Dieren en D66 steunen het volmondig. Maar dat is nét niet genoeg voor een Kamermeerderheid. Dus is de hoop gevestigd op de

40 ChristenUnie, die Van Velzen en Waalkens wel aan een nipte meerderheid kan helpen.

De opluchting van de dierenliefhebbers komt echter wat te snel. ‘Maar’, vervolgt Cramer, ‘we kunnen niet voorbijgaan aan de financiële compensatie.’ De parlementariër vreest dat nertsenfokkers in financiële problemen komen. Dat het fokverbod over tien jaar zou

50 ingaan, is voor hem onvoldoende. Hij wil met het oog op andere prioriteiten, zoals zorg en onderwijs, nu geen geld voor een compensatieregeling voor de nertsfokkers uittrekken, zegt hij. Met

55 dat gegeven kan hij het voorstel tot verbod niet steunen.

Hiermee lijkt een verbod weer ver weg. (...)

naar: de Volkskrant van 10 oktober 2008

tekst 5

Kamermeerderheid voor verbod op pelsdierhouderij

Het maatschappelijke debat wordt al sinds de jaren negentig gevoerd, maar een meerderheid in de Tweede Kamer heeft zich gisteren dan toch uit-

5 gesproken voor een verbod per 2018 op de pelsdierhouderij. De nertsfokkers kunnen in het voorstel geen financiële compensatie verwachten. Met SP en PvdA, vinden ook

10 GroenLinks, PVV, D66 en de Partij voor de Dieren dat er jaarlijks geen 5 miljoen dieren vergast mogen worden voor bont, een product waar een

15 hameren op een goede financiële afwikkeling, net als de ChristenUnie. De Nederlandse Federatie van

Edelpelsdierhouders denkt dat het voorstel de eindstreep niet haalt. CDA-woordvoerder Koopmans denkt dat de rechter het verbod zal blokkeren. Het is volgens hem in strijd met de Europese wetgeving. Bewijs maar eens dat tien jaar afbouwtijd genoeg is om pelsdierhouders te compenseren, stelt Van der Vlies (SGP). “Maar”, stelt PvdA’er Waalkens, “als de Kamer met initiatieven komt voor een schaderegeling, zullen wij die niet blokkeren.”

20

25

30 Als de senaat vervolgens niet akkoord gaat met het verbod zonder compensatie, zou het verbod er alsnog kunnen komen met een schaderegeling.

naar: de Telegraaf en nrc.next van 27 mei 2009

tekst 6

Activisten laten honderden nertsen vrij

Activisten hebben vierhonderd nertsen vrijgelaten bij een fokkerij in Ubachsberg. Volgens de politie zijn dezelfde nacht 360 van de dieren weer gevangen.

5 Van onze verslaggever.
Ubachsberg
Het Dieren Bevrijdings Front heeft de verantwoordelijkheid opgeëist voor de
10 actie, die in de nacht van 20 op 21 maart is uitgevoerd maar nu pas bekend gemaakt is.
De politie zegt niet te weten wie er achter de actie zit, maar stelt wel dat

15 het om een organisatie gaat die ervaring heeft met dit soort acties. Volgens de claimbrief zijn ook fokkaarten met de gegevens van de dieren vernietigd. De activisten hebben
20 volgens het bericht een betonnen muur verwijderd 'zodat de dieren hun weg naar de vrijheid hebben kunnen vinden'. Volgens een woordvoerder van de dierenactivistenwebsite
25 Animalrights.nl zijn de acties erop gericht bedrijven die dierenleed veroorzaken schade toe te brengen om ze tot sluiting te dwingen.

naar: Limburgs Dagblad van 28 maart 2008

tekst 7a

Stichting Wakker Dier

Wakker Dier is de grootste dierenbeschermingsorganisatie die zich exclusief richt op het afschaffen van de
5 bio-industrie. Ze wil mensen wakker maken. Laten zien dat er veel mis is in de bio-industrie. En ook laten zien dat het anders kan. (...)

Alternatieven

10 Wakker Dier laat niet alleen zien wat er mis is. Ze laat ook zien wat voor diervriendelijke keuzes je kunt maken. Daarom motiveren we iedereen om diervriendelijk in te kopen. Bijvoorbeeld door eens een vleesvervanger te nemen. Of een stukje biologisch vlees.

Werkwijze

Naast consumentenvoorlichting

stimuleert Wakker Dier ook bedrijven
20 tot een diervriendelijker beleid. Supermarkten en restaurants wordt bijvoorbeeld gevraagd om over te stappen op biologisch vlees en scharreleieren. Doneer nu aan Wakker Dier, want wij kunnen bijvoorbeeld:
25 - voor 100 euro een complete school voorlichten over bio-industrie.
- Voor 1000 euro een rechtszaak voeren tegen de bouw van een
30 megastal.

CBF Keurmerk

Wakker Dier is een erkend goed doel. In 2002 ontving de stichting het CBF-Keur voor Goede Doelen. Dit keurmerk
35 betekent dat Wakker Dier verantwoord met jouw gift omgaat.

naar: <http://www.wakkerdier.nl/>

tekst 7b

Respect voor Dieren is een netwerk van activisten. Verspreid over heel Nederland voeren mensen actie uit naam van Respect voor Dieren. We streven naar een wereld waarin dieren niet gebruikt worden door mensen, maar in vrijheid kunnen leven. (...)

Respect voor Dieren heeft geen betaalde medewerkers, wel hardwerkende activisten die al hun tijd, energie en geld in de strijd voor dieren steken. We zijn blij met donaties, daarvan bekostigen we flyers, spandoeken, stickers en ander actie-materiaal. Nog liever dan geld, hebben we je actieve bijdrage. (...)

Beginsel

- Respect voor dieren doet acties in het belang van dieren. De groep streeft naar vrijheid voor alle dieren.
- Respect voor Dieren ziet geen heil in dierenwelzijnsmaatregelen, die niet tot vrijheid van dieren leiden maar tot rechtvaardiging van opsluiting, uitbuiting, marteling en moord.
- Respect voor Dieren streeft naar een wereld met respect voor dier, milieu en mens (...).

naar: <http://www.respectvoordieren.nl/>

tekst 8

De handel in zeehondenbont wordt binnen de EU verboden. Het Europese Parlement stemde gisteren in over grote meerderheid voor een verbod. Formeel moeten ook de EU-lidstaten nog instemmen, maar dat is een formaliteit. "Wij zijn ontzettend verheugd. In Canada verwachten ze dat

- Uit naam van Respect voor Dieren worden geen vernielingen gedaan en geen bedreigingen geuit. Respect voor dieren doet uitsluitend openbare acties. Directe schade wordt niet uit naam van Respect Voor Dieren toegebracht.
- Respect voor Dieren groepen kunnen wel bezettingen, lock-ons en andere vormen van passief verzet als actie-vorm nemen. Publieke actie-vormen zoals bevrijdingsacties kunnen ook uit naam van de groep gedaan worden.
- Respect voor Dieren is niet hiërarchisch, iedere activist heeft evenveel zeggenschap.
- Respect voor Dieren wil verandering bereiken via publieke bewustwording.
- Respect voor Dieren distantieert zich niet van ondergrondse of bovengrondse dierenrechten- en dierenbevrijdingsgroepen, zolang al het mogelijke wordt gedaan om dieren, milieu en mensen geen schade te berokkenen.
- Alle activisten van Respect voor Dieren ondersteunen het bovenstaande. (...)

dit een fatale klap is voor de zeehondenjacht, aldus Claudia Linssen, directeur van de organisatie Bont voor Dieren. "Wij denken dat het verdwijnen van Europa als afzetmarkt zal leiden tot forse beperking van de zeehondenjacht", aldus Linssen.

naar: *nrc.next van 6 mei 2009*

Opgave 4 Slachtoffers van criminaliteit

Bij deze opgave horen de teksten 9 tot en met 12, figuur 2 en 3 en tabel 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Ruim drie miljoen Nederlanders worden jaarlijks het slachtoffer van criminaliteit. De volgende opgave bestaat uit vragen die gebaseerd zijn op het rapport *Slachtoffers van criminaliteit. Feiten en achtergronden*, een publicatie van het Sociaal en Cultureel Planbureau (april 2006). Het rapport verschaft inzicht in de positie van slachtoffers, presenteert de stand van zaken van onderzoek op dit terrein en schetst het beleid dat wordt gevoerd om de positie van slachtoffers te verbeteren.

Lees tekst 9.

Het onderzoek is toegespitst op misdrijven. Welke gedragingen een misdrijf (of overtreding) zijn, staat beschreven in rechtsregels.

- 2p **26** Noem twee kenmerken van rechtsregels.

Lees tekst 10 en bekijk figuur 2.

Bij het doorlopen van de 'strafrechtelijke keten' kunnen slachtoffers een beroep doen op hulp van maatschappelijke instellingen en overheidsinstanties.

- 2p **27** Noem bij fase 1 (ondervonden delicten) twee instanties waar het slachtoffer hulp kan krijgen.

Zie figuur 2.

Niet alle vervolgingszaken (zie fase 4 en 5) worden voor de rechter gebracht. Eén reden daarvoor is dat er onvoldoende bewijs is voor het strafbare feit.

- 2p **28** Noem twee andere redenen op grond waarvan het Openbaar Ministerie kan besluiten zaken niet te vervolgen.

Eén van de hoofdtaken van het OM is de vervolging van strafbare feiten.

- 2p **29** Noem de twee andere hoofdtaken van het OM.

Maak gebruik van tabel 1.

Slechts een deel van de slachtoffers meldt bij de politie wat hun is overkomen. Van de 4,6 miljoen delicten waar de Nederlandse bevolking in 2004 mee te maken kreeg, zijn er 1,6 miljoen door of namens het slachtoffer bij de politie gemeld. De aangiftebereidheid verschilt aanzienlijk per delict.

- 3p **30** Beschrijf het verschil in aangiftebereidheid tussen gewelddelicten en diefstaldelicten.

Geef voor dat verschil twee verklaringen.

Zie figuur 3 en lees tekst 11.

Leeftijd en geslacht blijken belangrijke variabelen bij de kans om **slachtoffer** van criminaliteit te worden. In figuur 3 en tekst 11 staan hierover gegevens uit het SCP-rapport. Uit ander onderzoek weten we in welke leeftijdsgroepen de **dadere** van gewelddelicten vooral te vinden zijn.

- 4p **31** Komen de dadere en slachtoffere van gewelddelicten uit dezelfde leeftijdsgroepen? En zijn ze van hetzelfde geslacht? Licht je antwoord toe.

Niet alleen leeftijd en geslacht (of andere kenmerken) zijn van betekenis bij het verklaren van de kans om slachtoffer te worden, ook de buurt waarin mensen leven, speelt volgens hoofdstuk 6 van het rapport een rol. Zo blijkt relatief veel criminaliteit voor te komen in de volgende buurten:

- buurten met een lage economische status: bewoners hebben gemiddeld niet genoeg financiële middelen om lid te worden van verenigingen e.d.;
- buurten met een etnische heterogeniteit: mensen spreken elkaars taal niet;
- buurten waar een grote verhuismobiliteit bestaat.

- 2p **32** Leg het mogelijke verband uit tussen het relatief hoge niveau van criminaliteit in dergelijke buurten en de sociale cohesie in zo'n wijk.

De door de politie geregistreeerde criminaliteit is volgens het rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau de afgelopen 25 jaar behoorlijk gestegen. In 1980 was het aantal door de politie geregistreeerde delicten ruim 700.000 en dat nam gestaag toe tot 1,3 miljoen in 2004: bijna een verdubbeling. Het blijkt dat deze stijging slechts voor 1 procent wordt veroorzaakt door een toename in de kans dat burgers slachtoffer worden van criminaliteit.

- 2p **33** Geef twee andere verklaringen voor de toename van de geregistreeerde criminaliteit over de afgelopen 25 jaar.

In hoofdstuk 11 van de publicatie van het Sociaal en Cultureel Planbureau staat slachtofferpreventie centraal. Als één van de strategieën om criminaliteit (en dus het maken van slachtoffere) te voorkomen, wordt 'rechtshandhaving' genoemd. Hieronder valt het opleggen van strafrechtelijke sancties. Er zijn verschillende doelen van straffen.

- 3p **34** Leg aan de hand van drie doelen van straffen uit dat het opleggen van straf preventief kan werken.

De positie van het slachtoffer binnen het strafrecht is de laatste jaren sterk verbeterd. Zodra een zaak wordt aangemeld bij het OM krijgen slachtoffere een brief waarin gevraagd wordt of zij geïnformeerd willen worden over het verloop van een zaak. Het slachtoffer kan de zitting bijwonen.

- 2p **35** Noem een ander recht van het slachtoffer tijdens het strafproces en licht dit recht toe.

Lees de regels 1 tot en met 18 van tekst 12.

- 2p **36** Leg uit dat het CDA zich kan vinden in de aanpak van criminaliteit zoals beschreven in de regels 1 tot en met 18 van tekst 12. Betrek hierbij een uitgangspunt van het CDA.

Opgave 4 Slachtoffers van criminaliteit

De volgende teksten, tabel en figuren komen (bewerkt of verkort) uit het rapport 'Slachtoffers van criminaliteit. Feiten en achtergronden'. Een publicatie van het Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag, Karin Wittebrood, april 2006.

tekst 9

Afbakening en invalshoek

In deze studie richten we ons op de 'gewone' burger die het slachtoffer is of kan worden van criminaliteit. Hoewel
5 deze omschrijving op het eerste gezicht misschien duidelijk genoeg lijkt, zal toch enige toelichting worden gegeven op deze keuze en een expliciete afbakening worden gemaakt.

10 Onder criminaliteit verstaan we in principe alle gedragingen die bij wet strafbaar zijn gesteld als misdrijf. Overtredingen vallen buiten het bereik van deze publicatie. Gedragingen die
15 'onbehoorlijk' of 'onduldbaar' zijn of die voor 'overlast' zorgen blijven eveneens buiten beschouwing als zij niet onwettig zijn (...)

tekst 10

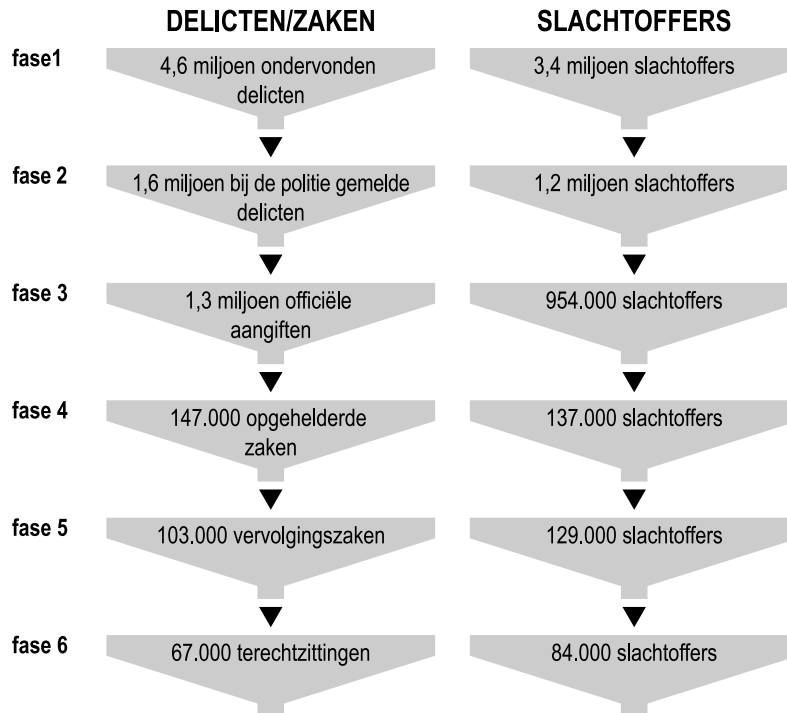
Van burger tot benadeelde partij Inleiding

In Nederland wonen ruim 16 miljoen burgers (...) Deze burgers – die allen
5 een kans hebben slachtoffer te worden van criminaliteit – vormen in dit hoofdstuk het uitgangspunt. Een deel van hen zal daadwerkelijk als slachtoffer te maken krijgen met
10 criminaliteit. Voor deze slachtoffers is een 'strafrechtelijke' keten uitgestippeld. Deze keten wordt door burgers geheel of gedeeltelijk
15 jaarlijks te maken met criminaliteit en hoe vaak melden ze dat vervolgens bij de politie? Van welk deel van deze delicten wordt een officiële aangifte

opgemaakt en van hoeveel slachtoffers
20 komt 'hun' zaak uiteindelijk voor de rechter? Om deze keten te kunnen doorlopen, is het initiatief in eerste instantie aan het slachtoffer zelf. Deze (of eventueel andere) betrokkenen
25 kunnen het delict bij de politie melden. Vervolgens spelen vooral politie, openbaar ministerie (OM) en rechterlijke macht een belangrijke rol in de wijze waarop de keten verder
30 wordt doorlopen. De gegevens die we gebruiken om de 'strafrechtelijke' keten te beschrijven zijn afkomstig uit verschillende data-
35 bronnen, die elk over een deel van de keten informatie verschaffen.

figuur 2

De zes fasen van de 'strafrechtelijke keten' die burgers (kunnen) doorlopen wanneer zij te maken krijgen met criminaliteit, 2004

tabel 1

Aantal bij de politie gemelde delicten en slachtoffers onder de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder naar type delict, 2004 (in absolute aantallen x 1000 en in procenten)

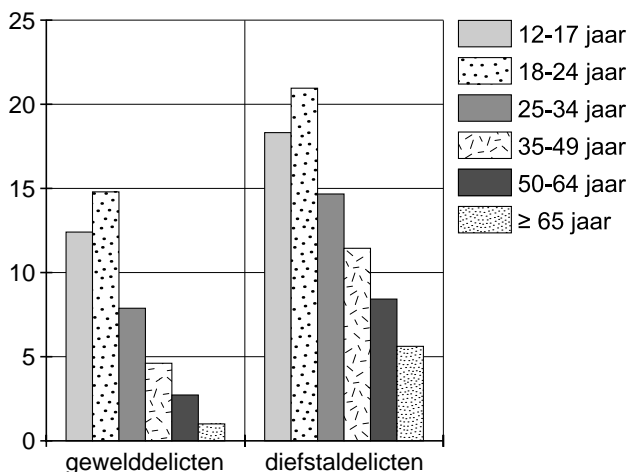
	aantal slachtoffers*	aantal gemelde delicten	percentage van de ondervonden delicten dat is gemeld
gewelddelicten	218	289	30
seksuele delicten	11	13	9
mishandeling	92	102	40
bedreiging	136	174	30
diefstaldelicten	813	868	49
inbraak	168	94	89
fietsdiefstal	276	310	42
autodiefstal	21	22	93
diefstal uit auto	192	194	72
zakkenrollerij	150	130	63
overige diefstal	118	117	28
vernielingen	401	474	26
beschadiging van auto	230	276	25
overige vernielingen	187	198	27
totaal	1212	1631	36

* Het totale aantal slachtoffers (per categorie) is lager dan wanneer de afzonderlijke delicten bij elkaar worden opgeteld. Dit komt omdat slachtoffers van meerdere delicten slachtoffer kunnen worden.

bron: CBS, SCP bewerking

figuur 3

Aandeel slachtoffers onder de bevolking van twaalf jaar en ouder naar leeftijd, 2003 (in procenten)

tekst 11

Vrouw en man

In het algemeen worden mannen vaker slachtoffer van criminaliteit dan vrouwen, maar wanneer het type delict in beschouwing wordt genomen, is

5 deze generalisering te simpel.

Mannen zijn vaker slachtoffer van gewelddelicten, zoals mishandeling en bedreiging, terwijl vrouwen vaker het slachtoffer zijn van seksuele delicten.

tekst 12

Algemene ontwikkelingen in het veiligheidsbeleid

Tot het einde van de jaren zeventig werd de aanpak van criminaliteit als

5 een exclusief terrein van politie en justitie beschouwd. De opvatting dat niet alleen politie en justitie een rol moeten spelen bij de criminaliteitsbestrijding, maar ook andere over-

10 heidsinstanties, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en individuele burgers, was 'vernieuwend'. (...) Het beleidsplan Samenleving en criminaliteit (1985) was het begin van

15 een reeks nota's en beleidsstukken waarin maatregelen werden voorgesteld om de criminaliteit aan te pakken buiten het strafrecht om. Deze maatregelen waren vooral

20 gericht op het aanpassen van de bebouwde omgeving, het versterken van sociale bindingen in de samenleving en het intensiveren van het functionele toezicht. In dit kader

25 werden voor experimenten in ongeveer 80 gemeenten gelden beschikbaar gesteld en ruim 250 projecten zijn hiermee gefinancierd. (...)